

Masařík, Zdeněk

Prof. dr. Leopold Zatočil, DrSc., sedmdesátiletý

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. A, Řada jazykovědná. 1974-1975, vol. 23-24, iss. A22-23, pp. [5]-6

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/100524>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PROF. DR. LEOPOLD ZATOČIL, DRSC., SEDMDESÁTILETÝ

Dne 17. října 1975 se dožil sedmdesátých narozenin PhDr. Leopold Zatočil, em. profesor filosofické fakulty a dlouholetý vedoucí katedry germanistiky a nordistiky. Vědecký a pedagogický profil tohoto vynikajícího odborníka v oblasti široce orientované germanistiky a textové kritiky a našeho předního znalce starších germánských literatur byl zhodnocen u příležitosti jeho šedesátých narozenin ve SPFFBU (14, 1965, A 13, str. 5 a n.).

Po deseti letech bychom dnes chtěli vyzvednout zejména jeho neutuchající píli a energii, s jakou se dále podílí na řešení stále nových a pro naši i světovou germanistiku namnoze objevných vědeckých úkolů.

Jeho nejvlastnějším zaměřením v práci badatelské zůstává i nadále problematika středověkých a pozdně středověkých literárních památek básnických i prozaických, a to nejen z oblasti německé (zejména východostředoněmecké), ale i nizozemské. Výmluvným důkazem tohoto badatelského úsilí je například obsáhlá monografie *Germanistische Studien und Texte I* (Opera univ. Brun., sv. 131, Brno 1968), na níž jubilant pracoval po mnoho let a která sleduje hned několik aspektů. Jde v první řadě o to, že Zatočil s velkou filologickou akribií, důkladností, s osvědčeným důvtipem a za vydatné pomoci textově kritické metodologie zpřístupnil dosud neotřetěné a namnoze neznámé středověké německé a nizozemské literární památky. Velmi cenná je i jeho jazyková analýza, a to proto, že ve spojení s jazykovým výzkumem ostatních památek této provenience se může stát spolehlivým východiskem pro jazykově teoretické závěry další. Nemałym přínosem uvedené monografie jsou i cenné poznatky o složité problematice středověkých literárních vztahů, především německo-nizozemských. Právem se dostalo velkého ocenění této Zatočilově práci nejen ze strany odborníků československých, ale především zahraničních, kteří si cení nejen metodologických postupů textově kritických, ale i řešení objevných vztahů mezi národními literaturami. Druhý díl této práce je připraven pro tisk, takže vznikne dílo, které bude důstojně reprezentovat československou germanistiku v této důležité vědeckovýzkumné oblasti. Toto syntetizující badatelské zaměření jubilanta je ústrojně doplňováno články a studiemi časopiseckými, které uveřejnil především ve SPFFBU. I když cílem tohoto zamyšlení není vyčerpávající pojednání o vědecké práci jubilanta za poslední desetiletí (viz připojený bibliografický soupis prací), upozorníme alespoň na studie nejzávažnější. Problematika středonizozemská, které se Zatočil věnuje zvláště v posledních letech, je zastoupena příspěvkem *Ein neues Prager Fragment*

von Jacob van Maerlants Spiegel Historiae (SPFFBU 15, 1966, D 13, str. 125 až 134), ve kterém se mu podařilo identifikovat pražský zlomek jako část veršované kroniky Jacoba z Maerlantu, zvané *Spiegel Historiae*.

Jazykovému a literárnímu výzkumu východostředoněmecké oblasti věnoval jubilant dva příspěvky. Je to především článek *Sprache und Text einer alt-schlesischen Marienlegende aus Uppsala* (SPFFBU 15, 1966, A 14, str. 87—103), v němž rozebírá jazyk památky, která je důležitým pramenem pro lepší poznání slezského nářečí na sklonku středověku, a příspěvek *Zwei alt-schlesische Gedichte* (SPFFBU 15, 1967, D 14, str. 109—124), dotýkající se některých důležitých otázek jazykových i literárních v této oblasti. Předmětem Zatočilovy badatelské činnosti v poslední době jsou ještě i další německé literární památky, které mají vztah k našemu území svou proveniencí nebo tematikou a které jsou uvedeny v soupisu prací.

V této souvislosti nelze opomenout problematiku germanobohemistickou, která je zastoupena především články *Germanistische Bemerkungen zu den alt-tschechischen Olmützer Erzählungen* (LF 89, 1966, str. 111—120) a *Zur Erklärung des Ausdrucks valpurt im alttschechischen I. Streit der Seele mit dem Leib* (SPFFBU 1967, A 15, str. 65—68). K problematice „ackermannovské“, jejímž je Zatočil nejprřednějším znalcem, se vrací dvěma příspěvky, které vyjdou v SPFFBU (*Na okraj edic Ackermanna aus Böhmen* a *Textkritische Bemerkungen zum Ackermann aus Böhmen*).

Stranou vědeckého zájmu jubilanta nadále nezůstávají ani ostatní okruhy germanistiky, zvláště pak nordistika, v níž patří rovněž mezi naše nej kvalifikovanější odborníky.

Profesor Zatočil se vedle vědecké práce podílí v rámci možností i na činnosti pedagogické; zvláště záslužné je tu předávání bohatých zkušeností mladším pracovníkům. Tato jeho činnost představuje ústrojně pokračování dlouholetého a všestranného působení výchovného a vzdělávacího. Zatočil se nikdy neuzavřel do úzce chápané kabinetní vědy, ale jeho snahou vždy bylo podílet se o své znalosti, o výsledky své práce nejen se svými spolupracovníky, ale i s ostatními zájemci o studovaný obor. Právem mu byla i za tuto úspěšnou činnost v roce 1967 udělena stříbrná medaile University J. E. Purkyně.

Náš nástin vědeckého, pedagogického i lidského profilu prof. Zatočila se především zaměřil na jubilantovu činnost v posledním desetiletí. Nemůže být ani zdaleka úplný a nevystihuje v celé šíři jeho vědecké úsilí, opírající se o bohatý, často nesnadno dostupný materiál, úsilí využívající pečlivého a objektivního rozboru a ústící v obecně platné závěry. Záslužná je i Zatočilova činnost organizační, jeho extenzivní přednáškové působení i na zahraničních univerzitách apod. Jejich hodnocení však nebylo cílem tohoto zamyšlení. S radostí konstatujeme, že významné životní jubileum zastihuje prof. dr. Leopolda Zatočila, DrSc. v plné svěžesti a s mnoha plány do budoucna. K jejich uskutečnění mu jeho spolupracovníci a přátelé přejí mnoho dalších sil a dobrou pohodu.

Zdeněk Masařík